

**ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Процедура за оцена на инспекциско тело

Procedure for assessment of inspection bodies

ПР 05-10

Содржина:

1. ЦЕЛ
2. НАЧИН НА ПРЕЗЕНТИРАЊЕ НА ОПСЕГОТ НА АКРЕДИТАЦИЈА ЗА ИНСПЕКЦИСКИ ТЕЛА
  - 2.1 Подрачје на инспекција
  - 2.2 Тип на инспекција
  - 2.3 Инспекциски методи
  - 2.4 Легислатива на која се реферираат методите на инспекција
3. ОЦЕНУВАЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ ТЕЛА
  - 3.1 Компетентност на персоналот
  - 3.2 Методи за оценување на сообразност/процедури
  - 3.3 Независност, непристрасност
  - 3.4 Мерна опрема на инспекциското тело
  - 3.5 Опсег на акредитираните активности
  - 3.6 Извештаите од инспекцијата
  - 3.7 Резултати од оценка

1. ЦЕЛ

Оваа процедура, издадена од директорот на ИАРМ (член 23 од Статутот на ИАРМ), има за цел да го дефинира опсегот и специфичните методи за оценување на инспекциските тела. Наменета е за вработените и оценувачите на ИАРМ кои се вклучени во процедурата за акредитација на инспекциски тела

2. ДЕФИНИЦИИ

Инспекција претставува верификација (потврда) на усогласеноста на предметот на инспекција со специфични барања, или базирано на професионална проценка со општите барања.

Инспекциска активност (метода/процедура) претставува комплексен процес чиј краен резултат е оцена на сообразност. Така поединечните делови од инспекциската активност (како на пр. земање мостри) не претставуваат акредитирана активност од опсегот на акредитација.

Предмет на инспекција може да биде производ, процес, услуга или инсталација и/или нивниот дизајн (процес е збир на меѓусебно зависни активности кој влезовите ги трансформира во излези, а производот е резултат на процесот - ISO 9000) .

3. НАЧИН НА ПРЕЗЕНТИРАЊЕ НА ОПСЕГОТ НА АКРЕДИТАЦИЈА ЗА ИНСПЕКЦИСКИ ТЕЛА

2.1 Подрачје на инспекција

Подрачјето на инспекција се класифицира согласно предметот на инспекција. Вообичаено една линија од опсегот која се дефинира во Пријавата за акредитација и Прилогот на сертификатот преставува едно подрачје на инспекција.

Класификацијата ги покрива само подрачјата каде ИАРМ веќе има изведено процедури за акредитација. Ако едно инспекциско тело се пријави за акредитација за која ИАРМ нема направена класификација на инспекциските активности, тогаш во пријавата инспекциското тело самостојно ги дефинира подрачјето на инспекција. ИАРМ го идентификува новото подрачје (ПР 04-02) и прецизно ги дефинира во постапката за акредитација. Веќе дефинираната област се додава листата на подрачја (Листа на подрачја на акредитација) (Р 15).

Ако инспекциското тело при изведување на инспекциската активност врши други оценки на сообразност (на пр. тестирање или калибрација), тогаш тоа треба да е евидентирано во нивните интерни процедури/упатства/инструкции кои ги дефинираат инспекциските методи.

Во опсегот на акредитација треба да се назначи само инспекциската активност, а не и другите оценки на сообразност, ниту нивните карактеристики (мерна неодреденост).

2.2 Тип на инспекција

За регулирана област се следат инструкциите дефинирани во регулативата (прва, периодична, вонредна инспекција, технички преглед....).

Во нерегулирана област, доколку типот не е дефиниран како за регулираната област, тогаш е потребно да се даде соодветен опис на типот кој произлегува од целта, методот или барањето за инспекција како на пр. инспекција на функционалност, контрола на квалитет итн.

2.3 Инспекциски методи

Методите и процедурите на инспектирање може да се дефинирани во интерните документи, стандарди, легислативата. Доколку се наведуваат стандарди треба да стои и годината на издавање.

2.4 Легислатива на која се реферираат методите на инспекција

Се наведуваат законите и подзаконски акти кои го регулираат подрачјето на инспекција и други параметри за инспекцијата (персонал, опрема, инфраструктура, правен статус).

3. ОЦЕНУВАЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ ТЕЛА

3.1 Компетентност на персоналот

Оценувачот ја проверува компетентноста на инспекторите преку:

- разгледување на записите од мониторингот при изведување на инспекции, разгледување на планот и записите од екстерни и интерни обуки како и обуката на нововработените инспектори;
- интервјуирање на инспекторите и друг персонал вклучен во активности на инспекција;
- сведочење при извршување на инспекции.

Сведочењето на изведба на акредитираната активност е најважниот елемент на оценување на компетентноста на персоналот, особено кога професионалната проценка на инспекторот има клучно влијание врз резултатот од инспекција. Кога е можно, сведочењето на изведбата се спроведува на предмети на инспекција согласно редовниот работен план на инспекциското тело. Доколку тоа не е можно, инспекцијата може да се спроведе и на веќе инспектирани предмети.

Кога акредитацијата е предуслов за добивање на овластување од страна на националните авторитети и кога инспекциското тело не е во можност да изведува инспекции за клиенти, се проверуваат записите (на пример, извештаи или други записи од теоретски и практични обуки за изведување на инспекции...) кои обезбедуваат докази за тоа како инспекторите се здобиле со потребните практични искуство за вршење инспекции

3.2 Методи за оценување на сообразност/процедури

Инспекциското тело може да користи стандардни или нестандартни методи во неговите инспекциски процедури.

Кога се користат нестандартни методи, тимот за оценка ќе оцени дали овие методи се потврдени - односно, дали тие се соодветни за намената и дали се доволно документирани.

Кога инспекциското тело спроведува инспекции користејќи методи во кои барањата (критериумите) за оцена на сообразноста се ажурираат (договорени помеѓу инспекторот и клиентот), оценувачот ја оценува компетентноста на инспекциско тело преку проверка на усогласеноста на методот на инспекција за оцена на сообразноста со договорените барања. Во инспекциски процедури, каде што резултатот зависи од професионалната проценка на инспекторот, оценувачкиот тим треба да оцени дали критериумите за професионална проценка се детално документирани. Професионалната проценка вклучува помеѓу другото и проценка на долгорочната стабилност на предметот на инспекција.

Во текот на сведочењето на перформансите на инспекциите треба да се разгледаат и барањата за безбедност како што се употребата на лична заштитна опрема, соодветна заштита на местото и предмет на инспекција, почитување на безбедносни инструкции на клиентот, дефинирањето на одговорноста во врска со безбедноста на лицето при подготовка на опремата за инспектирање, итн. Оценувачите исто така се должни да ги почитуваат правилата за безбедност при работа.

Ако инспекциската активност опфаќа и преглед на документација издадена од други организации/тела а која има значајно влијание на одлуката/резултатот на инспекција тогаш треба да се провери дали истата е издадена од релевантни институции.

3.3 Мерна опрема на инспекциското тело

Инспекциското тело треба да обезбеди следливост на мерењата извршени во текот на постапката на инспекција, кога тие имаат значајно влијание на резултатот од инспекцијата, односно утврдување на сообразност. Одлуката за тоа до кој степен мерењето влијае на резултатот од инспекција се врши од страна на оценувачкиот тим. Прифатливоста на демонстрираната следливост е формулирана во документот "Правилник за мерна следливост" (Р 11).

Инспекциското тело не мора секогаш да биде сопственик на опремата за мерење и другата опрема што ја користи. Сепак, тоа ја има целосната одговорност за правилно ракување и статусот на калибрација. Кога инспекциското тело нема опрема под постојана контрола, тоа ќе мора да има процедура за начинот како ќе биде проверена адекватноста на опремата.

Кога повеќе организациони единици користат иста опрема во рамките на истата организација, ќе се смета дека опремата е под контрола, доколку овие единици се акредитирани.

Доколку инспекциското тело применува интерни калибрации за обезбедување следливост на опремата, за истото треба однапред да го извести ИАРМ кој ќе обезбеди соодветен оценувачки тим за оценка на соодветноста на интерните постапки за калибрација.

3.4 Независност, непристрасност

Обезбедувањето на независноста и непристрасноста на инспекциските тела ќе бидат проверени при иницијалната оценка, повторно оценување или надзорот.

Во оценување на усогласеноста со барањата за тип А независност, треба да се оцени пошироката организациска структура, која ги дефинира односите во рамките и надвор од организацијата, а кои можат да влијаат на обезбедувањето независноста од тип А. Проверката вклучува на кој начин извршниот директор на правно лице обезбедува одржување на политиката во врска независност од тип А.

Во инспекциските органи од тип Ц, за проверка на независноста се оценува каква било вмешаност на инспекторите во други активности поврзани со предметот на инспекција.

Кога со законската одредба експлицитно е дефинирано дека лицето кое врши инспекција, може да врши и други работи во врска со предметот на инспекција, независноста и непристрасноста на оваа лице се оценува во детали во однос на изведувањето на другите не-акредитирани, активности.

3.5 Опсег на акредитираните активности

Кога се испитува опсегот, оценувачкиот тим ќе провери:

- дали акредитираната активност е правилно дефинирана во согласност со дефиницијата за инспекција (;
- дали е јасно определен опсегот на акредитираните активности на секоја клучна локација.

Кога инспекцискиот орган ги извршува своите акредитирани активности во различни клучни локации, оценувачот преку објективни докази и интервју ќе провери дали на сите локации се работи согласно ист систем за управување, на пример, дали сите тие се вклучени во интерната проверка и прегледот од страна на раководството, дали се користат најновите верзии на постапките за инспекција и дали е усогласено подрачјето на инспекција, типот и методите.

3.6 Извештаи/сертификати од инспекцијата

Секоја оцена на инспекциско тело треба да вклучува и проверка на соодветен примерок од извештај/сертификат од инспекција.

3.7 Резултати од оцена

Оценувачкиот тим треба да констатира дали:

- инспекторите се компетентни за вршење инспекции;
- инспекторите ги имаат на располагање сите документи потребни за ефикасно вршење на инспекциски процедури;
- инспекторите целосно и правилно ги следат валидните постапки, без да се земе неовластено скратување или лични толкувања на истите;
- сите наоди и резултати се забележани во текот на инспекција;
- записите обезбедуваат повторливост на инспекцијата (јасно дефиниран предмет на инспекција, постапка/метод на инспекција и користена опрема);
- сите наоди кои бараат итна акција се разгледуваат на пропишан начин;
- извештаите за инспекцијата и сертификати се во согласност со барањата на релевантните стандарди и/или одредбите на закон или подзаконски акти (правилници);
- извештаите за инспекцијата и сертификатите содржат изјава за сообразност;
- се користи соодветна опрема за вршење на инспекции;
- довербата во резултатите од мерењата кои се од суштинско значење за конечната одлука на инспекцијата е обезбедена преку специфицирана мерна неодреденост на методот кој се користи.